

MISIA DUCHOVNEJ VEDY A JEJ BUDOVANIA V DORNACHU, ŠVAJČIARSKO

GA 35

Poslanie duchovnej vedy a jej budova v Dornachu

Rudolf Steiner

11. januára 1916, Dornach

Ak sa dnes večer pokúsim predniesť niečo o takzvanej duchovnej vede, o spôsobe, akým sa to má riešiť v budove v Dornachu, ktorú poznáte, a o tejto budove samotnej, nie je to v žiadnom prípade môj. zámer propagovať alebo vzbudzovať cit buď pre duchovnú vedu, alebo pre budovu. Predovšetkým mám na zreteli úvahy o určitých nedorozumeniach, o ktorých je známe, že existujú v súvislosti s cieľmi Antropozofickej spoločnosti. Začnem spôsobom, akým sa posudzuje viac-menej neznáma vec, keď sa kdekoľvek objaví. Je veľmi ľahké pochopiť, že každý, kto nie je oboznámený s témou, vidí v jej názve niečo, o čom si myslí, že tomu rozumie. Antropozofia a antroposofická spoločnosť sú mená, ktoré sa vďaka budove v Dornachu dostali do širšieho povedomia, než boli predtým. „Antropozofia“ nie je v žiadnom prípade novým názvom. Keď sa pred niekoľkými rokmi vyskytla otázka pomenovania našej veci, napadlo mi jedno, ktoré sa mi stalo drahým, pretože profesor filozofie Robert Zimmermann, ktorého prednášky som v mladosti počul, nazval svoje hlavné dielo Antropozofia . Bolo to v [Priezvisko] 22 osemdesiatych rokoch devätnásteho storočia. Navyše, názov Antroposofia nás zavedie ešte ďalej do literatúry. Používal sa už v osemnástom storočí, ba ešte skôr. Názov je teda starý; aplikujeme to na niečo nové. Pre nás to neznamená „poznatie ľudských bytostí“. To by bolo proti výslovnému zámeru tých, ktorí dali meno. Naša veda nás sama vedie k presvedčeniu, že vo fyzickom človeku žije duchovný, vnútorný – akoby druhý človek. Zatiaľ čo to, čo sa človek môže dozvedieť o vesmíre prostredníctvom svojich zmyslov a prostredníctvom intelektu, ktorý sa spolieha na zmyslové pozorovanie, možno nazvať „antropológiou“, to, čo môže

poznať vnútorná, duchovná ľudská bytosť, možno nazvať „antropozofia“. Antropozofia je teda poznanie duchovnej ľudskej bytosti alebo duchovného človeka a toto poznanie nie je obmedzené na človeka, ale je poznaním všetkého, čo môže duchovný človek vnímať v duchovnom svete, tak ako fyzický človek pozoruje fyzické veci. vo svete. Pretože táto druhá ľudská bytosť, vnútorná, je duchovná ľudská bytosť, vedomosti, ktoré získava, možno nazvať „duchovnou vedou“. A tento názov je ešte menej nový ako názov Anthroposophy. To znamená, že to nie je ani nezvyčajné a bolo by úplným nepochopením, keby si niekto myslel, že ja, ako už bolo povedané, alebo ktokoľvek so mnou úzko spojený, som vymyslel názov „duchovná veda“. Názov sa používa všade tam, kde je možné dosiahnuť poznanie, ktoré nie je len fyzikálnou vedou, ale poznaním niečoho duchovného. Mnohí naši súčasníci nazývajú históriu duchovnou vedou, sociológiu, politickú ekonómiu, estetiku a filozofiu náboženstva nazývajú duchovnými vedami. Toto meno používame len v trochu inom zmysle, teda v tom zmysle, že duch je pre nás niečo skutočné a aktuálne, zatiaľ čo väčšina tých, ktorí dnes hovoria o histórii, politickej ekonómii atď., ako o duchovných vedách, rieši ducha do abstraktných predstáv. Teraz tiež poviem niečo o vývoji našej antropozofickej spoločnosti, pretože na túto tému kolovali chyby. Napríklad sa hovorí, že naša antropozofická spoločnosť je len akýmsi vývojom z toho, čo sa nazýva „teozofická spoločnosť“. Hoci je pravda, že to, o čo sa snažíme v rámci našej antropozofickej spoločnosti, sa na istý čas zaradilo do rámca všeobecnej teozofickej spoločnosti, no naša antropozofická spoločnosť sa v žiadnom prípade nesmie zamieňať s teozofickou spoločnosťou. A aby som tomu zabránil, musím predniesť niečo zdanlivo osobné, o postupnom vzostupe antropozofickej spoločnosti. Bolo to asi pred pätnástimi rokmi, keď ma úzky okruh ľudí pozval na určité prednášky o duchovnej vede. Tieto prednášky boli neskôr publikované pod názvom Mystici renesancie . Dovtedy som sa, môžem povedať, snažil ako osamelý mysliteľ vybudovať taký pohľad na svet, ktorý na jednej strane plne počíta s veľkými, významnými úspechmi fyzikálnych vied a na druhej strane túži po tom, aby vhlád do duchovných svetov. Výslovne musím zdôrazniť skutočnosť, že v čase, keď som bol pozvaný, aby som hovoril v úzkom kruhu v Nemecku na tému spojenú s už spomínanou duchovnou vedou, nebol som nijako závislý od diel spisovateľky Blavatskej, resp. Annie Besant, ani som ich nebral zvlášť do úvahy. Tieto knihy svojim pohľadom na veci len málo zodpovedali môjmu pohľadu na svet. V tom čase som sa snažil, čisto z toho, čo som sám pre seba objavil, poskytnúť nejaké uhly pohľadu na duchovné svety. Prednášky, ktoré sme vytlačili; niektoré z nich boli veľmi skoro preložené do angličtiny, a to významným členom Teosofickej

spoločnosti, ktorá v tom čase obzvlášť prekvitala v Anglicku; a od tohto štvrt'roka som bol nabádaný vstúpiť do Teozofickej spoločnosti. Vôbec som netušila, To, čo teraz tvorí podstatu nášho antropozofického pohľadu na svet, ako sme ho študovali v kruhu našich členov, nie je požičané od Teozofickej spoločnosti, ale bolo mnou reprezentované ako niečo úplne nezávislé a reprezentované v rámci tejto spoločnosti v dôsledku pozvania. z toho, kým sa tam nenašlo kacírske a ukázalo sa; a to, čo bolo vždy nezávislou súčasťou tejto spoločnosti, sa ďalej rozvíjalo a ďalej budovalo v teraz úplne nezávislej antropozofickej spoločnosti. Je teda úplne mylná predstava akýmkoľvek spôsobom zamieňať to, čo žije v antropozofickej spoločnosti, s tým, čo reprezentujú Blavatská a Besant. Je pravda, že Blavatská vo svojich knihách predložila dôležité pravdy týkajúce sa duchovných svetov, no zmiešané s takým množstvom omylov, že iba ten, kto tieto záležitosti presne preskúmal, dokáže oddeliť to, čo je dôležité, od toho, čo je chybné. Preto si naše antropozofické hnutie musí nárokovať, že je považované za úplne nezávislé. Nepredkladá sa to z nedostatku skromnosti, ale len preto, aby sa skutočnosť postavila do objektívne správneho svetla. Potom prišiel čas, keď bolo potrebné v umeleckej, dramatickej forme znázorniť to, čo naša duchovná veda, naša antropozofia, dávala vo svojom učení. Začali sme to robiť v roku 1909 v Mníchove. Od tej doby až do roku 1913 sme sa v Mníchove snažili každý rok v dramatických stvárneniach dať umelecké vyjadrenie tomu, čo nás naše skúmanie vedie k uznaniu, že žijeme vo svete ako duchovné sily, ako duchovné bytosti. Tieto dramatické predstavenia sa spočiatku odohrávali v bežnom divadle. Čoskoro sa však ukázalo, že obyčajné divadlo nemôže byť tým správnym rámcom pre to, čo istým spôsobom malo vstúpiť do duchovného vývoja ľudstva ako niečo nové. A tak vznikla potreba mať vlastnú budovu pre takéto zobrazenia a pre výkon našej duchovnej vedy vôbec a umenia, ktoré k nej patrí; budova, ktorá je navyše svojou architektonickou formou vyjadrením toho, čo sa chce dosiahnuť. Najprv sa myslelo, že by bolo dobré postaviť takúto budovu v Mníchove. Keď sa to ukázalo ako nemožné, alebo v každom prípade mimoriadne ťažké, naskytla sa možnosť postaviť budovu v Dornachu pri Bazileji na veľmi krásnom kopci, kde nám jeden švajčiarsky priateľ ponúkol veľký pozemok, ktorý mal túto pôdu k dispozícii a ktorému leží naša vec na srdci. A tak z ľahko pochopiteľných okolností došlo k tomu, že budova bola postavená práve v severozápadnom cípe Švajčiarska. A teraz, skôr ako budem hovoriť o budove Dornachu, by som sa rád zaoberal poslaním samotnej duchovnej vedy. Môže byť celkom ľahké pochopiť, že duchovná veda alebo antropozofia, v zmysle tu zamýšľanom, je nepochopená. Ten, kto sa zoznámil s touto duchovnou vedou, považuje za úplne pochopiteľné, že by sa proti nej

malo dostať mnoho nedorozumení; a ten, kto pozná smer, ktorým sa ubera duchovný vývoj ľudstva, nebude prekvapený takýmito nedorozumeniami. Názory ako: „Je to len predstavivosť; je to snívanie“, alebo možno ešte horšie, sú pochopiteľné. Tak, ako táto duchovná veda, boli spravidla prijímané veci, ktoré po prvý raz vstúpili do duchovného vývoja ľudstva. navyše veľmi ľahko sa môže zdať, že táto duchovná veda pripomína niektoré staršie pohľady na vesmír, ktoré v súčasnosti nie sú práve populárne. Ak sa na predmety duchovnej vedy alebo antropozofie pozeráme iba zvonku, možno si myslieť, že sa podobajú tým, ktoré sledovali gnosticci v prvých kresťanských storočiach. Ale ten, kto sa skutočne naučí, čo je naša duchovná veda, zistí, že sa nepodobá viac gnóze ako súčasná prírodná veda s prírodnou vedou ôsmeho alebo šiesteho storočia. Pravda, podobnosti možno nájsť medzi všetkými možnými vecami, ak sa odstráni dostatočný počet ich rozlišovacích znakov. Môže sa napríklad povedať: „Táto duchovná veda, táto antropozofia, chce poznať svet duchovným spôsobom. Gnosticci tiež túžili poznať svet duchovným spôsobom. V dôsledku toho sú duchovná veda a Gnóza jedno a to isté.“ Podobným spôsobom možno zamieňať antropozofiu, povedzme, s alchýmiou, s mágiou stredoveku. Ale to všetko je spôsobené úplným nepochopením, úplným nepochopením skutočných cieľov tejto duchovnej vedy alebo antropozofie. Na to, aby sme v tejto veci nahliadli, je potrebné sa najprv pozrieť na modernú metódu myslenia v prírodných vedách, ktorá sa už tri-štyri storočia vyvíjala z celkom iného spôsobu myslenia. Je potrebné si uvedomiť, čo to pre ľudstvo znamenalo, keď sa pred tromi či štyrmi storočiami odohrala revolúcia, ktorú možno vyjadriť slovami: dovtedy všetci, vzdelaní aj nezalí, verili, že Zem stojí uprostred sveta. vesmír a že slnko a hviezdy sa točia okolo Zeme. Dá sa povedať, že v dôsledku toho, čo Kopernik, Galileo, a iní, ktorí sa v tom čase učili, bola zem pod nohami mužov pohyblivá. Teraz, keď sa na pohyb Zeme pozeráme ako na samozrejmosť, nezostal žiadny pocit z prekvapivého účinku, ktorý toto a všetko s tým spojené vyvolalo na ľudstvo ako celok. To, čo sa vtedy prírodná veda snažila urobiť pre výklad a vysvetlenie tajomstiev prírody, sa v súčasnosti snaží duchovná veda urobiť pre ducha a dušu. Vo svojej základnej podstate duchovná veda nechce byť ničím iným, než niečím pre život duše a ducha podobným tomu, čím sa potom stala prírodná veda pre život vonkajšej prírody. Ten, kto napríklad verí, že naša duchovná veda má niečo spoločné so starou gnózou, celkom ignoruje skutočnosť, že s pohľadom na svet prijatým prírodnou vedou vstúpilo do mentálnej evolúcie ľudstva niečo nové a že v dôsledku tento nový prvok, duchovná veda, má byť niečím podobným novým pre skúmanie duchovných svetov. Duchovná veda, ak má urobiť to isté pre ducha, čo má prírodná veda pre prírodu, musí skúmať celkom inak ako tá druhá. Musí nájsť

spôsoby a prostriedky, ako preniknúť do sféry duchovna, oblasti, ktorú nemožno vnímať vonkajšími fyzickými zmyslami, ani ju nemožno pochopiť intelektom, ktorý je obmedzený na mozog. Je stále ťažké zrozumiteľne hovoriť o spôsoboch a prostriedkoch, ktoré duchovná veda našla na preniknutie do duchovnej sféry, pretože duchovný svet sa vo všeobecnosti od začiatku považuje za niečo neznáme, ba za niečo, čo musí nevyhnutne zostať neznámym. Teraz duchovná veda ukazuje, že vnímavé sily, ktoré má človek v bežnom živote a ktoré používa aj v bežnej vede, nie sú v žiadnom prípade schopné preniknúť do duchovného sveta. V tomto ohľade je duchovná veda v plnom súlade s niektorými odvetviami prírodných vied. Len prírodná veda nepozná v človeku určité schopnosti, ktoré sú v ňom latentné, ale je možné ich rozvíjať. V súčasnosti je opäť ťažké hovoriť o týchto schopnostiach, pretože sú širokoďaleko zamieňané s najrôznejšími chorobnými javmi človeka. V súčasnosti sa napríklad veľa hovorí o možnosti, že človek nadobudne určité abnormálne schopnosti, a prírodovedec na to vyhlasuje, že je pravda, že ich možno získať, ale sú spôsobené len tým, že inak normálny nervový systém a mozog sa stali abnormálnymi a chorými. V každom prípade, v ktorom má bádateľ v prírodných vedách pravdu v takomto vyhlásení, duchovný bádateľ to hneď uznáva. Ale cieľ duchovnej vedy by sa nemal zamieňať s tým, čo sa povrchne často a široko nazýva „jasnozrivosť“. Aby som bol v tomto bode celkom zrozumiteľný, musím, hoci len niekoľkými slovami, naznačiť spôsob, akým duchovný bádateľ uskutočňuje svoje výskumy. Metóda výskumu v duchovnej vede je založená na niečom, čo nemá nič spoločné s duševnými silami človeka, pokiaľ sú spojené s jeho telesným organizmom. Ak sa napríklad hovorí, že duchovná veda je založená na tom, čo sa má dosiahnuť nejakou formou, o askéze alebo o niečom, na čo je nervový systém určitým spôsobom pripravený a stimulovaný, alebo že to vyplýva z privádzania duchov do prejavu vonkajším, fyzickým spôsobom – všetky takéto tvrdenia by boli úplne nepresné. To, čo musí duchovný bádateľ urobiť, aby získal schopnosť nahliadnuť do duchovného sveta, pozostáva výlučne z procesov ducha a duše; nemajú nič spoločné so zmenami v tele, ani s víziami vyplývajúcimi z chorobného telesného života. Duchovný bádateľ bude veľmi opatrný, aby telo neovplyvnilo to, čo duchovne vníma. Mimochodom spomínam, že ak je napríklad veľký počet prívržencov duchovnej vedy vegetariánmi, je to vec vkusu, ktorá v zásade nemá nič spoločné s duchovnými metódami výskumu. Súvisí to len s istým spôsobom uľahčenia života – dokonca by som povedal, že s pohodlnejšou reguláciou života, keďže sa ľahšie pracuje duchovným spôsobom, keď neje mäso. Hlavná vec je, že duchovná veda so svojimi metódami výskumu začína len tam, kde moderná prírodná veda končí. Ľudstvo

vďačí pohľadu na svet prírodnej vede za to, čo by som nazval logikou, ktorá sa vzdeláva na faktoch samotnej prírody. Medzi tými, ktorí študovali prírodné vedy, vstúpila dôležitá metóda výcviku s ohľadom na vnútorné narábanie s myšlienkami. Teraz sa pokúsim objasniť porovnaním duchovného vedeckého bádania s prírodovedným výskumom. Spôsob myslenia, ktorý používa výskumník v prírodných vedách, by som prirovnal k formám sochy. Logika vyvinutá z vonkajších faktov prírody má v sebe niečo neživé. Keď myslíme logicky, máme vo svojich predstavách a predstavách obrazy. Ale tieto obrazy sú len vnútornými myšlienkovými formami, tak ako sú formy sochy. Teraz duchovný bádateľ vychádza z tohto spôsobu myslenia. V mojich knihách Cesta zasvätenia , Zasvätenie a jeho výsledky a Brány poznania, treba nájsť návod, čo treba urobiť s myslením, aby sa mohlo stať niečím úplne iným, ako je to v bežnom živote a bežnej vede. Duchovný bádateľ rozvíja svoje myslenie; núti ho podstúpiť určitú, špeciálnu disciplínu. Nemôžem v tomto krátkom náčrte zachádzať do podrobností; tieto sú opísané v knihách, ktoré som vymenoval. Pri myslení, keď sa s logikou, ktorá v človeku kolíše, zaobchádza určitým spôsobom, sa mení celý vnútorný život duše. Stane sa niečo, čo zmení tento život duše na niečo iné, čo ešte raz zvýrazním porovnaním. Predstavte si, že socha – to sa, samozrejme, nemôže stať, ale predpokladajme, že áno – si predstavte, že socha, ktorá tam predtým stála vo svojej neživej podobe, mala zrazu začať chodiť a ožívať. Toto socha nedokáže; ale ľudské myslenie, vnútorná logická činnosť, môže. Duchovným bádateľom sa prostredníctvom duchovných cvičení, ktoré vykonáva a vykonáva, dostáva do takého stavu, že v ňom nie je len premyslená logika, ale živá logika; samotná logika sa stáva živou bytosťou v ňom. Namiesto neživých počatí tak v sebe uchopil niečo živé a nosiace. Stáva sa preniknutým týmto živým, vládnuce živlom. A keď duchovný výskum predpokladá existenciu éterického tela, okrem fyzického tela, ktoré je viditeľné telesnými očami, nie je tým myslené niečo, čo si len predstavujeme, ale znamená to, že človek tým, že v sebe oživí logické myslenie, sa stáva vedomým. druhej ľudskej bytosti v ňom. Je to otázka skúseností, ku ktorým možno dospieť. Skúsenosť musí byť vykonaná, aby mohla vzniknúť veda o duchovnej ľudskej bytosti, rovnako ako musia byť vykonané vonkajšie experimenty prírodnej vedy, aby sme spoznali tajomstvá prírody. Tak ako sa myslenie tak premení, že už nevedie len k obrazom, ale stáva sa vnútorne aktívnym a živým, tak sa môže určitým spôsobom rozvíjať aj vôľa. Metódy, ktorými sa s vôľou zaobchádza tak, že sa ju učíme poznávať ako niečo iné, ako je to v bežnom živote, sú opísané aj vo vyššie menovaných knihách. Prostredníctvom tohto rozvoja vôle vyplýva niečo celkom iného druhu, než to, čo prichádza prostredníctvom rozvoja myslenia. Ak túžime niečo

robiť v bežnom živote, ak pracujeme, vôľa akoby preniká do končatín. Hovoríme: „Budem“; pohybuje rukami; ale vôľa sa prejaví až v tomto pohybe. Vo svojej skutočnej podstate zostáva neznámy. Ale pomocou určitých cvičení sa vôľa môže uvoľniť zo spojenia s končatinami. Vôľa môže byť zažitá sama osebe. Myslenie môže byť aktivované, aby sa stalo niečím vnútorne živým, akýmsi éterickým telom. Vôľa môže byť izolovaná, oddelená od jej spojenia s telesnou prirodzenosťou, a vtedy si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť v ďaleko vyššom zmysle, ako je to v prípade myslenia. Rozvojom vôle si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť, ktorá má vlastné vedomie. Ak pracujeme podľa svojej vôle primeraným spôsobom, deje sa niečo, čo môžem objasniť iba tým, že vám pripomeniem, že v bežnom ľudskom živote sa striedajú dva stavy, bdelosť a spánok. V bdelom živote človek žije, vedome; počas spánku vedomie ustáva. Vôľa môže byť izolovaná, oddelená od jej spojenia s telesnou prirodzenosťou, a vtedy si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť v ďaleko vyššom zmysle, ako je to v prípade myslenia. Rozvojom vôle si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť, ktorá má vlastné vedomie. Ak pracujeme podľa svojej vôle primeraným spôsobom, deje sa niečo, čo môžem objasniť iba tým, že vám pripomeniem, že v bežnom ľudskom živote sa striedajú dva stavy, bdelosť a spánok. V bdelom živote človek žije, vedome; počas spánku vedomie ustáva. Vôľa môže byť izolovaná, oddelená od jej spojenia s telesnou prirodzenosťou, a vtedy si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť v ďaleko vyššom zmysle, ako je to v prípade myslenia. Rozvojom vôle si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť, ktorá má vlastné vedomie. Ak pracujeme podľa svojej vôle primeraným spôsobom, deje sa niečo, čo môžem objasniť iba tým, že vám pripomeniem, že v bežnom ľudskom živote sa striedajú dva stavy, bdelosť a spánok. V bdelom živote človek žije, vedome; počas spánku vedomie ustáva. Rozvojom vôle si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť, ktorá má vlastné vedomie. Ak pracujeme podľa svojej vôle primeraným spôsobom, deje sa niečo, čo môžem objasniť iba tým, že vám pripomeniem, že v bežnom ľudskom živote sa striedajú dva stavy, bdelosť a spánok. V bdelom živote človek žije, vedome; počas spánku vedomie ustáva. Rozvojom vôle si uvedomíme, že máme v sebe druhú ľudskú bytosť, ktorá má vlastné vedomie. Ak pracujeme podľa svojej vôle primeraným spôsobom, deje sa niečo, čo môžem objasniť iba tým, že vám pripomeniem, že v bežnom ľudskom živote sa striedajú dva stavy, bdelosť a spánok. V bdelom živote človek žije, vedome; počas spánku vedomie ustáva. Najprv je to len tvrdenie, že duša a duch neprestávajú byť vedomí medzi zaspávaním a prebudením. Ale už nie sú priamo v tele, sú mimo neho. Duchovnému vyšetrovateľovi sa darí dobrovoľne

dať svojmu telesnému životu rovnakú podobu, akú má nedobrovoľne, keď ide spať. Svojim zmyslom a obyčajnému intelektu nariaďuje, aby boli v pokoji; dosiahne to rozvíjaním svojej vôle. A potom sa stane, že sa dobrovoľne vyvolá rovnaký stav, aký je zvyčajne nedobrovoľne prítomný v spánku. Na druhej strane, to, čo teraz vzniká, je úplný opak stavu spánku. Zatiaľ čo počas spánku upadáme do bezvedomia a nevieme nič o sebe a svojom okolí, rozvíjaním vôle opísaným spôsobom vedome opúšťame svoje telo; telo vidíme mimo seba, rovnako ako zvyčajne vnímame vonkajší objekt mimo seba. Potom si všimneme, že v človeku žije skutočný divák jeho myšlienok a činov. Toto nie je len obraz, nie iba obrazové vyjadrenie, ale je to realita. V našej vôli žije niečo, čo nás neustále vnútorne pozoruje. Je ľahké pozerat' sa na tohto vnútorného diváka ako na niečo, čo sa má fotiť; duchovný bádateľ vie, že je to realita, rovnako ako objekty zmyslu sú realitami. A ak máme týchto dvoch, živú, pohybujúcu sa myšlienkovú bytosť, éterickú ľudskú bytosť a tohto vnútorného diváka, tak sme sa dostali do duchovného sveta, ktorý je skutočne prežívaný, ako je fyzický svet prežívaný zmyslami. Druhá ľudská bytosť sa nachádza v človeku týmto spôsobom, ako sa kyslík nachádza vo vode metódami prírodných vied. To, čo sa dosiahne rozvinutým myslením, nie sú vízie, ale duchovný pohľad na skutočnosti; to, čo sa dosiahne rozvinutou vôľou, nie sú obyčajné skúsenosti duše, ale objavenie iného vedomia, než je bežné. Teraz pôsobia jeden na druhého, ľudská bytosť, ktorá je logikou v pohybe, a druhá ľudská bytosť, ktorá je vyšším vedomím. Ak sa tieto dve naučíme v človeku poznať, poznáme tú časť človeka, ktorá existuje aj vtedy, keď sa jeho fyzické telo rozpadne, keď prejde bránou smrti. Učíme sa spoznávať bytosť v človeku, ktorá nepôsobí cez vonkajšie telo, ktoré je duševnej a duchovnej povahy, ktoré bude existovať aj po smrti, ktoré existovalo aj pred narodením, alebo povedzme pred počatím. Učíme sa poznať večnú podstatu človeka tak, že sme ju akoby oddelili, Na všetko, čo som vám teraz priniesol, sa musí v súčasnosti samozrejme stále pozerat' ako na fantastické; vo vzťahu k zaužívaným predstavám je to také fantastické, ako sa zdali slová Kopernika, keď povedal: „Nie Slnko sa točí okolo Zeme, ale Zem sa točí okolo Slnka.“ To, čo sa však javí tak fantastické, je v skutočnosti len niečo nezvyknuté. Nie je to tak, že by niečo vymyslené alebo vysnívané malo súvis s tým, čo bolo práve vysvetlené, ale ide o to, že duchovno je skutočne prežívané ako skutočnosť prostredníctvom vnútorných procesov. Duchovný bádateľ nehovorí jednoduchým spôsobom o ľudskej prirodzenosti, keď vymenúva: „Človek sa skladá z fyzického tela, éterického tela, astrálneho tela atď.“, ale ukazuje, ako to, čo je ľudská prirodzenosť, keď sa o tom uvažuje, ako celok, sa rozdelí na určité princípy, z ktorých sa skladá. A ak sa na vec pozerá v súlade s

jej základnou podstatou, týmito princípmi ľudského bytia sa nemyslí nič magické alebo mystické v zlom zmysle. Duchovná veda ukazuje, že človek pozostáva z rôznych stupňovitostí, rôznych odtieňov ľudskej povahy. A toto sa vo vyššej sfére nelíši od skutočnosti, že v nižšej sfére sa so svetlom môže zaobchádzať tak, že sa objavuje v siedmich farbách. Tak ako svetlo musí byť rozdelené do siedmich farieb, aby sa dalo študovať, tak aj človek musí byť rozdelený na niekoľko častí, aby mohol byť skutočne študovaný. Duchovná veda ukazuje, že človek pozostáva z rôznych stupňovitostí, rôznych odtieňov ľudskej povahy. A toto sa vo vyššej sfére nelíši od skutočnosti, že v nižšej sfére sa so svetlom môže zaobchádzať tak, že sa objavuje v siedmich farbách. Tak ako svetlo musí byť rozdelené do siedmich farieb, aby sa dalo študovať, tak aj človek musí byť rozdelený na niekoľko častí, aby mohol byť skutočne študovaný. Nemalo by sa očakávať, že to, čo je duchovné, možno priniesť pred telesné oči, pred zmysly. Treba to prežívať vnútorne a duchovne. A pre toho, kto nepripustí, že vnútorná skúsenosť, duchovná skúsenosť, je v žiadnom prípade skutočnosťou, bude čokoľvek, čo povie duchovný bádateľ, len prázdny hádzaním sa so slovami. Pre toho, kto sa učí poznávať duchovné fakty, sú to reality v oveľa vyššom zmysle ako fyzické fakty. Ak rastlina rastie a vyvíja kvety a plody, zo semena sa opäť vyvinie nová rastlina; a keď sme sa naučili poznať zárodok, vieme, že má v sebe plnú silu rastliny a že z zárodku vzniká nová rastlina. Čo je prirodzenosti ducha a duše, treba sa naučiť z faktov patriacich duchu a duši; potom vieme, že v živej myšlienke, ktorá je zachytená vedomím, ktoré je oslobodené od vôle, bol rozpoznávaný zárodok života, ktorý prechádza bránou smrti, po smrti prechádza duchovným svetom a potom sa opäť vracia k pozemskému životu. A presne tak, ako semeno rastliny vyvinie novú rastlinu, to, čo je jadrom ľudskej bytosti, vyvinie nový pozemský život. Túto novú ľudskú bytosť možno vidieť v prítomnom, pretože sa stáva vnútorne živou. Prírodná veda má metódy na výpočet určitých udalostí, ktoré sa stanú v budúcnosti. Z relatívnych polôh Slnka a Mesiaca možno vypočítať, kedy dôjde k ich zatmeniu. Je len potrebné poznať zodpovedajúce faktory, aby bolo možné vypočítať, kedy dôjde k určitej konjunkcii hviezd. V týchto prípadoch je potrebné použiť matematiku, pretože máme do činenia s vonkajším priestorom. Životný zárodok, ktorý je vnútorne prežívaný, obsahuje živým spôsobom aj náznak budúcich pozemských životov.

Tak ako sú budúce zatmenia Slnka a Mesiaca naznačené v súčasných vzťahoch týchto telies, tak sú budúce pozemské životy naznačené v tom, čo je teraz živé v nás. V tomto prípade sa nezaobráame tým, čo sa podľa starodávnejších názorov nazýva sťahovanie duší, Ak chceme porozumieť skutočným základom duchovného bádania, musíme mať na zreteli určité veci. K opusteniu tela s našou dušou a duchom dospejeme prostredníctvom zaobchádzania s myšlienkou a vôľou spôsobom, ktorý bol naznačený. Sme vtedy mimo tela; a tak ako obyčajne máme vonkajšie veci pred očami, tak máme pred sebou aj vlastné fyzické telo. Podstatné však je, že môžeme vždy pozorovať toto telo. A ak ide o duchovný výskum v pravom zmysle slova, ako sa tu myslí, nikdy sa to nesmie stať, čo sa deje v chorom živote duše. Lebo čo je charakteristickým znakom abnormálneho alebo chorého života duše? Ak sa niekto dostane do hypnotického stavu alebo takzvaného tranzu, ako sa určité stavy nazývajú, a prehovorí z podvedomia, ktoré sa často označuje ako druh jasnovidecťva, podstatné v tomto procese je, že bežné vedomie je nie je prítomný, kým je zmenené vedomie aktívne. To prvé sa zmenilo na otupené, abnormálne vedomie. Pri pozorovaní abnormálneho a nezdravého stavu duše nikdy nebude možné povedať: „Zdravý stav duše je prítomný súčasne s týmto, V skutočnom duchovnom výskume je fakt, že človek dospeje k zmenenému vedomiu, ale ako normálny človek je po celý čas stáť bokom. Stav, v ktorom sa duchovný bádateľ nachádza, nie je vyvinutý z bežného normálneho života duše, ale vedľa neho, ak je podmienka správna. V prípade skutočného duchovného bádateľa žije počas svojich výskumov mimo svojho tela; ale jeho telo pokračuje v nerušenej práci spolu so všetkými jeho normálnymi funkciami duše a jeho obyčajným intelektom, ktorý zostáva úplne normálny. Človek, ak je skutočným duchovným bádateľom, zostáva normálnou ľudskou bytosťou, napriek tomu, že opustil svoje telo spolu s tým, čo v sebe vyvinul; a ten, kto nemôže sám seba duchovne skúmať, naozaj nemusí vidieť, že ten druhý žije v inom svete. Nehypnotizovaná osoba nie je prítomná vedľa hypnotizovaného; osoba s normálnym životom duše nie je prítomná vedľa toho, kto rozvíja abnormálny život duše. Charakteristickým rysom duchovného výskumu je však to, že kým sa vykonáva, normálny stav osoby je úplne zachovaný. Práve z tohto dôvodu je duchovný bádateľ schopný presne rozlíšiť skutočný duchovný výskum od toho, ktorý sa objavuje pri akýchkoľvek chorobných stavoch duše. Ďalší omyl vzniká, keď sa domnievame, že duchovný výskum má niečo spoločné s obyčajným spiritualizmom. Tým nie je myslené, že prostredníctvom spiritualizmu nemožno objaviť všetky možné skutočnosti, ale tieto patria do prírodnej vedy, nie do duchovnej vedy, pretože to, čo je objavené spiritualizmom, je prezentované vonkajším zmyslom, či už prostredníctvom

materializácie, alebo klopanie a podobne. To, čo sa dá predstaviť zmyslom, patrí do prírodných vied. To, čo sa duchovnému bádateľovi ponúka ako predmet, má povahu duše a ducha a nemôže byť prezentované navonok, napríklad v priestore; treba to zažiť vnútorne. Opísaným vnútorným zážitkom sa formuje komplexná duchovná veda, ktorá nielen osvetľuje bytie človeka a prechod opakovanými pozemskými životmi, ale osvetľuje aj duchovné svety a duchovné bytosti, ktoré sa skrývajú za prírodou. Duchovný výskum je schopný vstúpiť do sveta, ktorým prechádza človek po smrti. Len si nesmieme myslieť, že to, čo sa v bežnom živote javí v určitom zmysle ako abnormálne schopnosti, má v duchovnej vede nejakú zvláštnu hodnotu. V súčasnosti sa veľa hovorí o možnosti telepatie. Nebudeme teraz rozoberať všetky výhody a nevýhody tejto záležitosti. Ľudia si časom musia na mnohé veci zvyknúť. Práve v súčasnosti vážni vyetrovatelia zápasia s problémom významu vešteckého prútu, ktorý je teraz tak široko používaný a o ktorom jeden z najvecnejších výskumníkov práve robí dôležité experimenty, aby zistil, pod akým vplyvom je človek úspešný s vešteckým prútom. Ale to všetko patrí do odboru jemnejších prírodných vied. Rovnako k tomuto oddeleniu patrí, že myšlienky, ktorými sa zabáva jedna osoba, dokážu na diaľku ovplyvniť druhú. Skutočný duchovný výskum nemôže použiť takéto sily na získanie vedomostí o svete duše a ducha. Je úplným nepochopením duchovnej vedy myslieť si, že sa na učenie o telepatii pozerá ako na čokoľvek iné, len nie na súčasť rafinovanej fyziológie, rafinovanej formy prírodnej vedy. aby sa zistilo, pod akým vplyvom je človek úspešný s vešteckým prútom. Ale to všetko patrí do odboru jemnejších prírodných vied. Rovnako k tomuto oddeleniu patrí, že myšlienky, ktorými sa zabáva jedna osoba, dokážu na diaľku ovplyvniť druhú. Skutočný duchovný výskum nemôže použiť takéto sily na získanie vedomostí o svete duše a ducha. Je úplným nepochopením duchovnej vedy myslieť si, že sa na učenie o telepatii pozerá ako na čokoľvek iné, len nie na súčasť rafinovanej fyziológie, rafinovanej formy prírodnej vedy. aby sa zistilo, pod akým vplyvom je človek úspešný s vešteckým prútom. Ale to všetko patrí do odboru jemnejších prírodných vied. Rovnako k tomuto oddeleniu patrí, že myšlienky, ktorými sa zabáva jedna osoba, dokážu na diaľku ovplyvniť druhú. Skutočný duchovný výskum nemôže použiť takéto sily na získanie vedomostí o svete duše a ducha. Je úplným nepochopením duchovnej vedy myslieť si, že sa

na učenie o telepatii pozerá ako na čokoľvek iné, len nie na súčasť rafinovanej fyziológie, rafinovanej formy prírodnej vedy. Rovnako k tomuto oddeleniu patrí, že myšlienky, ktorými sa zabáva jedna osoba, dokážu na diaľku ovplyvniť druhú. Skutočný duchovný výskum nemôže použiť takéto sily na získanie vedomostí o svete duše a ducha. Je úplným nepochopením duchovnej vedy myslieť si, že sa na učenie o telepatii pozerá ako na čokoľvek iné, len nie na súčasť rafinovanej fyziológie, rafinovanej formy prírodnej vedy. Spôsob, akým duchovná veda skúma, sa nesmie zamieňať s tým, čo sa dnes javí ako spiritualizmus. Keď si duchovná veda pamätá na ľudské duše, ktoré prechádzajú čisto duchovným životom v duchovnom svete medzi smrťou a znovuzrodením, duchovná veda vie, že tieto duše sú v duchovnom svete v čistom a jednoduchom stave duše. Teraz je možné, aby sa duch a duša, ktorá je v ľudskom tele, obrátili k mŕtvym takým spôsobom, že sa s nimi vytvorí skutočné spojenie. Ale toto obrátenie sa k mŕtvym musí mať samo o sebe čisto duchovný a duševný charakter. Duchovná veda to ukazuje. A smerovanie nášho vlastného duševného života k našim milovaným mŕtvym môže nadobudnúť hlboký význam, aj keď sme my sami stále vo fyzickom svete. Nemôže byť v rozpore so žiadnym náboženským presvedčením, ak: cez pohľad na svet duchovnou vedou sa takto pestuje spomienka na zosnulých a aktívne spoločenstvo s nimi, ak duchovná veda toto spolužitie s mŕtvymi podnecuje. V tejto súvislosti treba mať stále na pamäti, že mŕtvy si môže uvedomiť, čo si k nemu v duši myslíme a čo cítime, len ak vstúpi v takéto spojenie s nami. Ukazuje to aj duchovná veda. Uplatňovanie akejkoľvek moci nad mŕtvymi je úplne vzdialené zámerom duchovného bádateľa. Veľmi dobre vie, že mŕtvi žijú vo sfére, v ktorej sú vzťahy vôle iné ako vo fyzickom svete; a ak by chcel preniknúť do duchovného sveta a vziať si so sebou to, čo je schopný rozvinúť tu vo fyzickom svete, zdalo by sa mu, akoby tu — ak použijem prirovnanie — sedela spoločnosť ľudí a Zrazu sa cez podlahu objavil lev a spáchal pustošenie. To by spôsobilo škodu, ak by sa pozemská ľudská bytosť násilne vtláčila do života mŕtvych nevhodným spôsobom. Preto v duchovnej vede nemôže byť pochýb o vyvolávaní mŕtvych, spôsobom, akým sa to pokúša v spiritualizme, len preto, že vzťahy medzi živými a mŕtvymi sú úžasným spôsobom osvetlené tým, čo duchovná veda vzbudzuje v našej duši. A keďže medzi početnými omylmi, ktoré boli namietané proti našej duchovnej vede, je jedným, že má spojitosť so spiritualizmom, pokiaľ ide o mŕtvych, je veľmi potrebné toto nedorozumenie ostro zdôrazniť. Nič menej ako presné V súvislosti s duchovnou vedou sa v tejto veci tvrdí opak pravdy . Ako už bolo povedané, nechcem prozelytizovať alebo vzbudzovať cit pre našu vec, ale iba spomenúť nedorozumenia, o ktorých viem, že sú bežné, a čo najjasnejším spôsobom

naznačiť vzťah duchovnej vedy k týmto veciam. Teraz sa kladie aj otázka – a dokonca sa nazýva naliehavá – aký je postoj duchovnej vedy alebo antropozofie k náboženskému životu človeka? Jeho povaha mu však bráni priamo zasahovať do akéhokoľvek náboženského vyznania, do sféry akéhokoľvek náboženského života. V tejto súvislosti sa snáď môžeme ujasniť nasledujúcim spôsobom. Predpokladajme, že máme čo do činenia s prírodnou vedou. Pretože získavame vedomosti o prírode, nebudeme si predstavovať, že sme schopní vytvoriť niečo v samotnej prírode. Poznanie prírody v prírode nič nevytvára. Pretože získavame vedomosti o duchovných podmienkach, nemôžeme si ani predstavovať, že sme schopní vytvoriť niečo v duchovných faktoch. Pozorujeme duchovné podmienky. Duchovná veda sa snaží preniknúť za tajomstvá duchovných pomerov vo svete. Náboženstvá sú fakty v historickom živote ľudstva. Duchovná veda môže samozrejme zájsť až tak ďaleko, že uvažuje o duchovných javoch, ktoré sa objavili ako náboženstvá v priebehu vývoja sveta. Ale duchovná veda nemôže nikdy túžiť po vytvorení náboženstva, rovnako ako sa prírodná veda oddáva ilúzii, že je schopná niečo vytvoriť v prírode. Preto najrôznejšie náboženské vyznania budú môcť spolunažívať v najhlbšom pokoji a v úplnej harmónii v kruhu pohľadu na svet, ktorý prijíma duchovná veda, a budú môcť spoločne usilovať o poznanie duchovna, aby usilovať sa o to, aby tým nebolo nijako poškodené náboženské presvedčenie jednotlivca. Ani intenzita pri uplatňovaní náboženskej viery nemusí byť nijako znížená tým, čo sa nachádza v duchovnej vede. Skôr treba povedať, že prírodná veda, ako sa v modernej dobe javila, veľmi často odvádza ľudí od náboženskej predstavy života, od uplatňovania pravého vnútorného náboženstva. Je to skúsenosť, ktorú máme v duchovnej vede, že ľudia, ktorých polopravdy prírodnej vedy odcudzili všetkému náboženskému životu, môžu byť prostredníctvom duchovnej vedy opäť privedení k tomuto životu. Nikto nemusí byť nijakým spôsobom odcudzený jeho náboženskému životu prostredníctvom duchovnej vedy. Z tohto dôvodu nemožno povedať, že duchovná veda ako taká je náboženská viera. Netuži po vytvorení náboženského presvedčenia, ani po zmene človeka v súvislosti s náboženskou vierou, ktorú zastáva. Napriek tomu sa zdá, akoby ľudia hovorili o náboženstve antropozofov! V skutočnosti sa niečo také nedá povedať, pretože všetky náboženské presvedčenia sú zastúpené v Antropozofickej spoločnosti; a nikomu to nebráni v tom, aby prakticky naplno, najkomplexnejšie a najintenzívnejšie uplatnil svoje náboženské presvedčenie. Duchovná veda chce iba zahrnúť do svojho prehľadu celý svet; chce skúmať historický život spolu s najvyššou spiritualitou, ktorá vstúpila do historického života. To, že si z tohto dôvodu vyžaduje aj prieskum náboženstiev, nie je absolútne v rozpore s tým, čo

som práve povedal. A tak sa stáva, že pohľad duchovnej vedy na svet musí človeka v určitom ohľade prehľbiť, a to aj vzhľadom na predmety náboženského života. Ale keď sa napríklad stane, že duchovná veda je obviňovaná, že nehovorí o osobnom Bohu, keď sa hovorí, že radšej hovorím o Božstve, nie o Bohu, keď sa tvrdí, že to, čo sa nazýva „božské“ v duchovnej vede má podobnú povahu ako v panteizme monistov alebo naturalistov, toto všetko je opak pravdy. Skrze okolnosť, že v duchovnej vede sme vedení k skutočným duchovným bytostiam a ku skutočnej bytosti, ktorou je človek po smrti, len preto, že sme vedení ku konkrétnym, skutočným duchovným bytostiam, prichádzame k tomu, že sme schopní úplne pochopiť, aké je to nerozumné. Je stať sa panteistom, aké odporné je zdravému rozumu popierať osobnosť v Bohu. Naopak, zistíme, že možno hovoriť nielen o osobnosti, ale dokonca aj nadosobnosti Boha. Najdôkladnejšie vyvrátenie panteizmu možno nájsť prostredníctvom duchovnej vedy. Môže byť predmetom výčitky, že duchovný bádateľ hovorí s hlbokou úctou len vtedy, keď z pocitov, ktoré v ňom vzbudzuje jeho poznanie, ukazuje s bázňou cestu k božstvu? Ako často sa v kruhu našich priateľov hovorí: "V Ňom žijeme, hýbeme sa a sme." A ten, kto chce pochopiť Boha jednou myšlienkou, nevie, že všetky možné idey nemôžu pochopiť Boha, pretože všetky idey sú v Bohu. Ale uznanie Boha ako bytosti, ktorá má osobnosť v oveľa vyššom zmysle, dokonca ako človek, v zmysle, ktorý ani prostredníctvom duchovnej vedy nie je možné plne vnímať, sa ľuďom stáva celkom, povedal by som, prirodzeným, najmä prostredníctvom antropozofie. Náboženské predstavy sa prostredníctvom duchovnej vedy v panteistickom zmysle nezahmlievajú, ale v súlade so svojou povahou sa prehľbujú. Ak hovoríme, že Boh je zjavený v našich vlastných srdciach a dušiach, je to určite presvedčenie mnohých veriacich ľudí; a v duchovnej vede sa znova a znova hovorí, že v tomto nemôže byť pochyb o prianí zbožšťovať človeka. Často som používal prirovnanie, že kvapka vytiahnutá z mora je voda – hovorím teda, že kvapka je more? Ak poviem, že niečo božské hovorí v individuálnej ľudskej duši, kvapka z oceánu nekonečného božského, hovorím teda niečo, čo zbožňuje individuálnu ľudskú dušu? Hovorím niečo, čo spája prírodu s panteistickým spôsobom? Ďaleko od toho. A napokon, ak z určitých hlboko zakorenených pocitov, ktoré vyvoláva samotná duchovná veda, meno „BOH“ nie je v úctivej bázni pomenované, ale parafrázované, malo by to byť z náboženského hľadiska predmetom viny? Pýtam sa, nie je jedno z desiatich príkazaní: „Nevezmeš meno Pána, svojho Boha, nadarmo? Nech duchovná veda nestimuluje k vernému plneniu tohto príkazu, A meno a bytie Krista? Je to len duchovná veda, že sa dá povedať, že vynakladá všetko úsilie na pochopenie Kristovej bytosti a že to nikdy nie je v rozpore s tým, čo na pravých základoch

vyvinula akákoľvek náboženská denominácia. Len v tejto oblasti sa stretávame s niečím veľmi jedinečným. Nieкто príde a povie, že má určitú predstavu o Kristovi, o Ježišovi, a my mu hovoríme: „Iste, tieto pocity uznávame ako úplne oprávnené; len duchovná veda vedie k premýšľaniu aj o mnohých iných veciach o Kristovi. Nepopiera, čo hovoríte, prijíma to. Len to k tomu musí pridať oveľa viac.“ Práve preto, že duchovná veda rozširuje duchovný zrak, oko duše, aby siahala po duchovnom svete, je potrebné nielen rozpoznať v bytosti, ku ktorej kresťan vzhlíada, ako svojho Krista, toho, ktorý kráčal po tejto zemi, ale uviesť túto bytosť do spojenia s celým vesmírom. A potom, opäť, oveľa iné je dôsledkom tohto konania. Ale nič, čo z toho vyplýva, nič neuberá z poznania Krista, len sa niečo pridáva k tomu, čo hovorí nábožný človek, skutočne kresťanský nábožný človek o Kristovi. A keď nieкто útočí na počatie Krista Ježiša zastávané duchovnou vedou, duchovnému bádateľovi sa vždy zdá, akoby nieкто prišiel a povedal: „Mám to alebo ono povedať o Kristovi; veríš tomu?“ "Áno!" hovoríme. „Áno, ale ty veríš nielen tomu, ale ešte viac!“ Toto nedovolí. Neuspokojuje sa s tým, že priznávame to, čo obhajuje, ale zakazuje nám hlásať o Kristovi niečo ešte väčšie a veľkolepejšie, ako on sám vyhlasuje. Môže to byť naozaj heréza, keď duchovná veda na základe svojho základného základu, na základe pozorovania toho, čo ako duch ovláda celý pokrok zeme, pokiaľ ide o ľudskú a inú evolúciu, dospeje k tvrdeniu: Celá existencia Zeme by nemala vo vesmíre zmysel, keby sa tajomstvo Golgoty neodohralo v pozemskej sfére? Duchovný bádateľ musí povedať: „Keby sa niektorí obyvatelia vzdialených svetov mohli pozrieť na zem a vidieť, čo to je, nevideli by žiadny zmysel v celom vývoji zeme, pokiaľ by na nej Kristus nežil, nezomrel a nevstal z mŕtvych.“ Udalosť na Golgote dáva zmysel a cieľ pozemskému životu pre celý svet. Ak by ste mali študovať výsledky duchovného výskumu, Čas tlačí a ja nemôžem vstúpiť do mnohých iných nedorozumení, ktoré sa šírili v zahraničí, pokiaľ ide o určité myšlienky o Biblii, ktoré údajne prevládajú v kruhoch antropozofov – ako sa im hovorí, hoci slovu by bolo lepšie sa vyhnúť, a len „Antropozofia“ – použité. V tomto prípade ide o to, že človek môže byť veľmi dobrým duchovným bádateľom bez toho, aby bol akýmkoľvek spôsobom schopný prijať to, čo bolo z určitých dôvodov povedané pre tých členov našej spoločnosti, ktorí chcú vedieť niečo o evanjeliách alebo Biblii. všeobecne. Ale ak sa to, čo sa hovorí, číta v kontexte, zistí sa, že som napríklad nikdy nevyšlovil taký nezmysel, že by sa z Biblie dali dokázať opakované pozemské životy pomocou pasáže, v ktorej sa hovorí o Natanaelovi. Tvrdilo sa, že som si myslel, že keď Kristus hovorí, „Keď si bol pod figovníkom, videl som ťa,“ hovorí o predchádzajúcej inkarnácii, v ktorej videl Natanaela sedieť pod figovníkom. Môžem urobiť len jednu vec, keď tieto

nedorozumenia lietajú svetom dnes, môžem urobiť iba jednu vec – čudovať sa, ako také veci vôbec mohli vzniknúť z toho, čo bolo skutočne povedané. Sú to len dôkazy toho, ako sa to, čo sa naozaj hovorí, mení najrozličnejšími spôsobmi, keď sa to opakuje z jedného do druhého, a ako naopak – pretože v tomto prípade je to práve naopak – z toho, čo som mal. povedal, že bol pripísaný mne. Môžem urobiť len jednu vec – čudovať sa, ako také veci vôbec mohli vzniknúť z toho, čo bolo skutočne povedané. Sú to len dôkazy toho, ako sa to, čo sa naozaj hovorí, mení najrozličnejšími spôsobmi, keď sa to opakuje z jedného do druhého, a ako naopak – pretože v tomto prípade je to práve naopak – z toho, čo som mal. povedal, že bol pripísaný mne. Môžem urobiť len jednu vec – čudovať sa, ako také veci vôbec mohli vzniknúť z toho, čo bolo skutočne povedané. Sú to len dôkazy toho, ako sa to, čo sa naozaj hovorí, mení najrozličnejšími spôsobmi, keď sa to opakuje z jedného do druhého, a ako naopak – pretože v tomto prípade je to práve naopak – z toho, čo som mal. povedal, že bol pripísaný mne. Nebudem teraz rozoberať ďalšie nedorozumenia, ktoré by sa dali ľahko vyvrátiť. Spomeniem len jednu vec, ktorá sa dá veľmi ľahko povedať: „Čo si myslíte o tom, že v Biblii nie je nič o opakovaných pozemských životoch? Možno by niekto povedal, že nemôže veriť v tieto opakované pozemské životy, a to z jednoduchého dôvodu, že podľa jeho presvedčenia existuje rozpor medzi akceptovaním týchto opakovaných pozemských životov, čo, samozrejme, vadí. ako je napríklad Lessingova uznaná ako pravdivá a čo je v Biblii. Teraz budú opakované pozemské životy akceptované ako vedecký, duchovnovedecký fakt a ľudia sa naučia takto uvažovať o vzťahu k Biblii takej skutočnosti duchovnej vedy, ktorá mala byť skôr či neskôr objavená. . Bolo by možné, aby niekto povedal, že neverí v existenciu Ameriky, pretože Biblia takéto miesto nespomína? Alebo by sa považovalo za poškodzovanie Biblie, keby sme povedali: „Myslím si, že existencia Ameriky je celkom v súlade s mojou úctou k Biblii, napriek tomu, že Amerika sa na jej stránkach nespomína“? Je v Biblii niečo o pravdivosti Kopernikovho pohľadu na vesmír? Boli ľudia, ktorí sa z tohto dôvodu pozerali na kopernikovský pohľad na svet ako na niečo falošné a zakázané. Rovnakým spôsobom sa dá povedať o duchovno-vedeckom fakte opakovaných pozemských životov, že nedošlo k žiadnemu poškodeniu základných práv Biblie, len preto, že v nej nemožno nájsť nič o reinkarnácii, a pretože skutočne veľa jeho obsah môže byť interpretovaný tak, že sa zdá, že odporuje týmto poznatkom. Na tieto body sa treba pozerieť len zo správneho uhla pohľadu. Ak sa na ne pozrieme takto, možno si veľmi dobre zapamätáme, ako sa takéto veci v priebehu času menia. Ak niekto povie, že nepripustí pravdu o opakovaných pozemských životoch, pretože je to v rozpore s Bibliou, vždy mi pripomenie,

že boli časy, keď sa s Galileom zaobchádzalo veľmi zvláštnym, dobre známym spôsobom, pretože mal niečo povedať, čo zjavne, ale len zdanlivo odporovalo Biblii. Alebo si môžeme spomenúť, ako sa zaobchádzalo s Giordanom Brunom, Okrem toho si musím spomenúť na kňaza, ktorý sa pred niekoľkými rokmi stal rektorom univerzity z teologickej fakulty a ktorý vo svojom rektorskom príhovore, ktorého predmetom bol Galileo, hovoril ako katolícky kňaz asi takto. Povedal, že časy sa menia a s nimi aj spôsob, akým ľudia prijímajú uznávané fakty. S Galileom sa vo svojej dobe zaobchádzalo, ako všetci vieme; ale teraz každý pravý kresťan vidí, že objavením vznešenosti kozmického systému, ako sa stal známym prostredníctvom Galilea, môže sláva a vznešenosť Boha a oddanosť k Nemu len vzrásť, nie zmenšiť. Bolo to ako kňaz, bolo to ako kresťan, skutočne, možno to bolo po prvýkrát povedané skutočne kresťanským spôsobom. A znamenité uznanie Galilea bolo kresťanské, čo sa mu dostalo z celého príhovoru tohto kňaza. Celkovo by som povedal, hovoriac z presvedčenia duchovnej vedy, že duchovný vedec musí prostredníctvom svojho učenia tak uvažovať o tom, čo je kresťanstvo a čím je Kristus pre svet, ako povedať: „Aké sú tí, ktorí si myslia, že v dôsledku nejakého objavu vo fyzickej alebo duchovnej oblasti môže byť veľkosť, ktorá na nás dýcha zo zjavenia Krista, zmenšená.“ Duchovnému bádateľovi sa zdá slabomyselný, ktorý si myslí, že prostredníctvom nejakej skutočnosti, dokonca takej závažnej, ako sú opakované pozemské životy, nejaká skutočnosť, ktorá sa objavuje vo fyzickej alebo duchovnej sfére, nádhera Kristovej udalosti a vplyv Kristus môže byť zmenšený na kresťana; kto tomu verí, môže tiež veriť, že slnko stráca silu, pretože nesvieti len pre Európu, ale aj pre Ameriku. Akékoľvek ďalšie fyzické alebo duchovné fakty budú objavené v akejkolvek ďalej budúcnosti, veľké pravdy kresťanstva ich všetky zažiaria. To pozná ten, kto pristupuje ku Kristovmu impulzu a celému kresťanskému poňatiu sveta s postojom duchovného bádania. Taký nemá strach. Nie je taký bezcitný, aby povedal, že lesk kresťanstva môže byť znížený akýmkoľvek vyšetrovaním. Vie, že ten, kto verí, že kresťanstvo môže byť ohrozené akýmkoľvek fyzickým alebo duchovným výskumom, si o kresťanstve veľa nemyslí. Je skutočne otázkou, či možno prekonať mnohé nedorozumenia, ktoré existujú v súvislosti s tým, pre čo je budova Dornachu vonkajším znakom, vonkajším domovom. O samotnej budove Dornachu dnes poviem len toľko, že nemá byť ničím iným, len umeleckým stvárnením toho, čo sa v našom vnímaní a pocitoch prebúdza, keď sme do duše prijali živú podstatu duchovnej vedy, resp. Antropozofia. Preto by sme si nemali myslieť, že idey duchovnej vedy sú zobrazené pomocou symbolov alebo alegórií vo formách budovy. O tom vôbec niet pochýb. Ak navštívite túto budovu, zistíte, že má tú zvláštnosť, že v nej nie je vôbec nič

tajomné, ani jeden symbol, nič alegorické a podobne. To bolo zo samotnej podstaty budovy úplne vzdialené od nej. Možno by sa dalo povedať: „Ale na pochopenie toho, čo človek vidí, je potrebné poznať myšlienky patriace do duchovnej vedy! To je pravda, ale toto má umenie budovy Dornachu spoločné s každým iným umením. Vezmite Sixtínsku Madonu, nádherný obraz Matky s dieťaťom Ježišom. Myslím si, že ak by sa pred Sixtínsku madonu postavil človek, ktorý nikdy nič o kresťanstve nepočul, bolo by potrebné mu vysvetliť, o čo ide, lebo ani on by z vlastných pocitov nedokázal pochopiť tému. Je teda samozrejmé, že na pochopenie jej umenia je potrebné žiť celkom v prúde duchovnej vedy, tak ako je potrebné byť uprostred kresťanstva, aby sme pochopili Sixtínsku madonu. V budove Dornachu sa neuskutočňuje pokus o symbolické vyjadrenie myšlienok duchovnej vedy, ale v pozadí je tento fakt nášho pohľadu na svet, totiž že duchovná veda je niečo – a to vyplýva z toho, čo som tu povedal. dneška — ktorý sa tak živo, mocne zmocňuje vnútra človeka, že sa v ňom prebúdajú schopnosti, ktoré v ňom inak driemu – umelecké, ale aj iné. A keďže duchovná veda je niečo nové – nie nový názov pre niečo staré, ale niečo skutočne nové – tak ako je súčasná prírodná veda nová v porovnaní s prírodnou vedou stredoveku, aj jej umenie musí byť niečím novým a odlišným. z existujúcich umeleckých diel. Gotické umenie prišlo ako nové, v porovnaní so starožitnosťou; každý, kto je toho názoru, že hodnotu má len antické umenie, môže gotikou opovrhovať; rovnakým spôsobom môže byť zneužitý nový štýl, ktorý vzniká z nového spôsobu cítenia. Mimoriadne zle sa javí vedľajšia budova. Pri budove s dvoma kupolami stojí kúrenisko. Uskutočnil sa pokus postaviť užitočnú budovu umelecky z najmodernejších materiálov, betónu. Betón bol braný do úvahy. A na druhej strane bolo zohľadnené všetko, čo je v budove. Ak niekto vysvetľuje formu emblematicky, ak v nej vidí najrôznejšie symboly, je to len snílek, vizionár, nie ten, kto vidí, čo tam je. Tak ako je škrupina orecha tvarovaná tak, aby sa hodila k jadrú orecha, tak sa umelec snaží v tom, čo skonštruuje, vytvoriť škrupinu pre to, čo je v nej, škrupinu akoby v súlade s prírodou, takže vonkajšia forma je vhodným pokrytím toho, čo obsahuje. O to sa pokúša. A ten, kto túto budovu kritizuje a nepovažuje ju za krásnu, možno pochopiť, lebo na tieto veci si treba najskôr zvyknúť. Ale možno by si skúsil predstaviť iný komín, keďže teraz sú komíny postavené vedľa našej teplárne, správny červený komín s jeho obyčajným okolím, a potom by ich mohol porovnať. Je pravda, že veľmi dobre vieme, že to, o čo sa pokúšame v budove v Dornachu, je len začiatok a nedokonalý začiatok, ale je to zamýšľané ako začiatok niečoho, čo vzniká z nového pohľadu na svet, ako nového. štýl architektúry. Sú tiež ľudia, ktorí povedali: „Pozri, urobil si sedem stĺpov, sedem na každej strane hlavnej sály. Ste veľmi

poverčivá spoločnosť; veríš v mystické číslo sedem." No ten, kto vidí v sebe sedem farieb, dúha môže byť tiež považovaná za poverčivú. V takom prípade je to skutočne príroda, ktorá spôsobuje skutočnosť, ktorú treba považovať za poverčivú. Ale každý, kto hovorí o týchto siedmich stĺpcoch, by nemal najprv uvažovať o počte, ale uvažovať o tom, čo sa v tejto veci urobilo. Inde sú podobné stĺpy umiestnené blízko seba. Hlavné písmená našich stĺpcov sú navrhnuté tak, aby sa neustále vyvíjali; druhý stĺpec je iný ako prvý, tretí zasa iný; jeden kapitál vzniká z druhého. Výsledkom je organizmus, ktorý má vnútorné zákony rovnako ako sedem tónov, od toniku až po vedúcu notu. Zistíme teda, že nikde neboli rozpracované myšlienky, symbolika alebo tajomno, ale všade sa vynaložilo úsilie vyvinúť niečo umelecké vo formách, farbách a podobne. Usilovali sme sa o to, aby celá budova bola správnym rámcom pre to, čo sa v nej má [Priezvisko] 32 32 vykonávať. Budovy majú steny. V stenách, aké boli doteraz postavené, sú ľudia zvyknutí vidieť niečo také orámované, že to uzatvára priestor. Naše steny sú zvnútra tak pokryté formami, že nemáme pocit, že by sa priestor zatváral formou, ale človek má pocit, že stena je priepustná a že sa pozerá von do nekonečna. Steny sú tak postavené vo svojich formách, že sa zdá, že sa vymazávajú a my zostávame v spojení s prírodou a celým svetom. Týmto krátkym popisom som nechcel nikoho presvedčať. Chcel som robiť len to, na čo som kládol dôraz na začiatku; Chcem zaujať, nie presvedčať. Ale jednu vec by som rád zdôraznil ešte raz – spôsob, akým sa ľudia zoznámia s konkrétnym pohľadom na svet, závisí od ich myšlienkových návykov. A ten, kto pozná smerovanie duchovného vývoja ľudstva, vie, že pravda sa vždy musela rozvíjať cez prekážky. Len si vezmite, ako musel Giordano Bruno vyjsť pred ľudstvo, ľudstvo, ktoré vždy verilo, že modrá nebeská klenba je hranicou priestoru. Giordano Bruno musel ľudom povedať: „Na mieste, kde vidíte modrú klenbu neba, nie je vôbec nič; keď sa na to pozriete, sami si tam niečo vložíte. Priestor sa rozprestiera do nekonečna, a nekonečné svety sú v nekonečnom priestore." To, čo potom Giordano Bruno urobil pre fyzické pozorovanie, musí urobiť duchovná veda pre dušu a ducha a pre to, čo je dočasné. Pokiaľ ide o dušu a ducha, existuje aj druh nebeskej klenby, na jednej strane zrodenie, alebo povedzme počatie, na druhej strane smrť. Ale tá nebeská klenba je v skutočnosti rovnako malá ako modrá nebeská klenba hore; len preto, že ľudia môžu vidieť len po narodenie alebo počatie a po smrť bežnými ľudskými schopnosťami vnímania, myslia si, že tam je hranica, ako si ľudia zvykli myslieť, že nebeská klenba je hranica. Ale tak ako modrá nebeská klenba nie je hranicou, ale nekonečné svety existujú v nekonečnom priestore, tak aj my sa musíme s rozšírenými schopnosťami pozerieť za nebeskú klenbu zrodenia a

smrti do nekonečna času, a pozri v ňom vývoj večnej duše počas po sebe idúcich pozemských životov. V duchovnej oblasti sa veci nelíšia od toho, čo je v oblasti prírodných vied. Preto si možno položiť otázku: Ako je teda možné, že z toľkých strán vzniká toľko nedorozumení o duchovnej vede? V tomto prípade musím povedať, ak sa môžem k veci postaviť viac-menej osobne, že si myslím, že dôvody, prečo sa duchovná veda stretáva s toľkým nepriateľstvom a nepochopením, sú čiastočne objektívne a čiastočne subjektívne. Medzi objektívne dôvody by som zaradil na prvé miesto tento: Duchovná veda je niečo, na čo je potrebné vážne sústrediť svoje myšlienky. Aby sme to pochopili, je potrebná dlhá a seriózna práca, práca, ktorá je neoddeliteľná od mnohých skúseností a dokonca aj od mnohých sklamaní. Ale to je v skutočnosti prípad každého predmetu poznania. Cesty antropozofie nemožno nájsť bez takejto práce. Zdá sa byť zvykom povedať, že pre pochopenie hodínok je potrebné naučiť sa, ako kolesá spolupracujú. To si vyžaduje určité problémy. Ale nezdá sa, že by bolo rovnako obvyklé robiť podobné priznanie s ohľadom na vesmír ako celok. V tomto prípade ťažké, zjavne komplikované pohľady nesmú mať žiadnu hodnotu, a predsa sú ťažké len preto, že predmet v ruke je taký. Namiesto toho, aby študovali duchovnú vedu sami, ľudia v nej nachádzajú chyby, pretože, súdiac z ich vlastného uhla pohľadu, je to ťažké. Potom sú tu subjektívne dôvody. A tie možno nájsť v tom, čo som už povedal. Pre ľudí je vo všeobecnosti ťažké zosúladiť myšlienky, ktoré si kedysi vytvorili, s myšlienkami, na ktoré nie sú zvyknutí. Takéto nezvyknuté nápady dokonca nemusia protirečiť tým, ktoré sa už zabávajú, ale musia len pridať niečo k tomu, čo už bolo myslené. Vždy to tak bolo s pravdou. Čo je v rozpore, sú myšlienkové návyky ľudí. A z tohto hľadiska, ak sa hľadajú subjektívne dôvody nedorozumení o duchovnej vede, musíme povedať, že dôvody treba hľadať na tej istej pôde, z ktorej celý svet odmietal Kopernikovo učenie, keď sa prvýkrát objavilo. Bolo to len niečo nové. Pravda si však vo svete musí nájsť svoju vlastnú cestu a nakoniec tak urobí. To môže dobre pocítiť ten, kto má na srdci duchovnú vedu a všetko, čo podnecuje. Spolieha sa na skúsenosť, že pravda si vždy prerazí cestu cez tie najmenšie štrbiny v skalách predsudkov, ktoré boli nastolené. Možno je duchovná veda ešte stále nenávidená. Ale ten, kto to nenávidí, dokáže nanajvýš prinútiť ostatných, aby to nenávideli spolu s ním, ľudí, ktorí sú k nemu pripútaní a prisahajú na to, čo hovorí. Ale ešte nikdy nebola pravda vymazaná tým, že sme boli nenávidení. Pravda môže byť kedykoľvek nepochopená a nesprávne interpretovaná, ale vždy sa nájdú tí, ktorí vedú a správne chápu, tvárou v tvár tým, ktorí nesprávne vykladajú a nesprávne posudzujú. A aj keď to, čo duchovná veda hovorí v našej dobe, nie je teraz uznané za pravdivé, ak je to nepochopené a nedocenené, príde čas aj pre

túto vedu. Pravda môže byť potlačená, ale nie zničená. Vždy sa musí narodiť znova, Pravda je totiž dôverne, hlboko a živo spojená s ľudskou dušou tak, že sa možno presvedčiť, že ľudská duša a pravda patria k sebe ako sestry. A aj keď sú chvíle a miesta, kde medzi nimi dôjde k nezhodám a dôjde k nejakému nedorozumeniu, medzi dušou a pravdou sa vždy musí znovu objaviť uznanie a vzájomná láska. Sú to totiž sestry, ktoré majú spoločný pôvod a musia vždy s láskou dbať na svoj spoločný pôvod – svoj pôvod v spiritualite, ktorá vládne celým vesmírom a ktorej objavenie je práve úlohou, ktorú si antropozofia kladie.